

Kızgın ruhunla baba evinden denizlere açılalı çok oldu, şimdi
ikiz kayaların arasından denizlerin ötesine geçtin ve artık
yabancı bir ülkedesin.

Medea

BİRİNCİ BÖLÜM

İmparator

NAPOLYON'UN öyle bir tavuk tutkusu vardı ki, aşçıbaşılarını günün yirmi dört saati koştururdu. Ne mutfaktı onunki ama, yolunmuşluğun çeşitli aşamalarında yüzlerce piliç; kimi hâlâ soğuk soğuk kancalara asılı, kimi şişe geçirilmiş ateş üstünde ağır ağır dönmekte, ama çoğu yığınlar halinde çöpe atılmış durumda. Çünkü İmparator çok meşgulmüş.

Birinin iştahı tarafından yönetilmek garip bir şey.

Askerlikte ilk görevimdi. Boğazlayıcı olarak başlamıştım işe, çok geçmeden, diz boyu çamurları aşırıp tepsisini çadırına götüren ben oldum. Boyum kısa olduğu için beni severdi. Abartıyorum. Beni sevmiyor değildi. Aslında Joséphine'den başka hiç kimseyi sevmiyordu. Onu ise tavuk sevdiği gibi seviyordu.

Boyu bir elli birden yüksek hiç kimse İmparator'a hizmet edemezdi. Hizmetkârları hep kısa boylu, atları ise iri yarıydı. En sevdiği atın yüksekliği on yedi karış, kuyruğu ise bir adamın çevresini üç kez sardıktan sonra metresine peruk yapılabilecek malzeme artacak kadar uzundu. O atın öylesine kötü bir nazarı vardı ki, ahurdan ölü çıkan seyislerin sayısı sofraya getirilen tavuklarınkine eşitti. Hayvanın şöyle bir tekmeyle öteki dünyaya göndermediklerini, sırf tüyleri yeterince parlamıyor ya da gemi biraz yeşilimsi duruyor diye, efendisi darağacına göndermiş.

"Yeni bir yönetim gözleri kamaştırmalı, herkesi şaşırtmalı," dedi. Ekmekten ve sirklerden de söz ettiydi yanılmıyorsam. Bu durumda, günün birinde yeni bir seyis bulduğumuzda, adamın sirk kökenli olması ve boyunun atın ancak böğrüne ulaşması şaşırtıcı değildi elbette. Hayvanı tımar ederken sağlam ayaklı, üçgen tepeli bir merdivene tırmanırdı; talim için onu koşuya sürdürdüğünde ise uzaktan fırlar hayvanın parıldayan sırtına cuk otururdu. At

şaha kalksa da, burnundan solusa da, burnunu toprağa, arka ayaklarını Tanrı'ya yöneltse de adamı üstünden atamazdı. Derken bir toz bulutu içinde yok olurlar, yelelere asılan cüce ile hangi dille azdirdığını hiçbirimizin anlayamadığı at kilometrelerce koşarlardı.

Ama o her şeyi anlıyordu.

İmparatoru güldürmeyi, atı yola getirmeyi biliyordu. Bu yüzden bölükte kaldı. Ben de kaldım. Dost olduk.

Bir gece mutfak çadırındaydık, çan öyle bir çalmaya başladı ki, sanırsınız öteki uçta şeytanın ta kendisi var. Hepimiz fırladık. Biri şişte dönen tavuğa yöneldi, öteki tükürükle gümüşleri parlatmaya koyuldu, bense buz tutmuş tümsekleri aşabilmek için çizmelerimi giymeye davrandım. Cüce de ata güvenmeyi göze alabildiğini ama efendisine hayatta güvenemeyeceğini söyledi gülerek. Oysa biz gülmeyiz.

Götürüyorum işte: maydanozlar içine oturtulmuş bir tavuk: Aşçbaşı maydanozu ölmüş bir askerin miğferinde yetiştiriyor. Dışarda kar o kadar yoğun ki, tipide yolunu yitirmiş bir çocuk gibi hissediyorum kendimi. Napolyon'un çadırını aydınlatan sarı lekeyi görebilmek için gözlerimi iyice kısmak zorundayım. Gecenin bu saatinde ondan başka hiç kimsenin ışığa hakkı yok.

Yakıtımız çok kıt. Ordudaki askerlerin çoğunun çadırı yok.

İçeri girdiğimde, önünde küçük bir yerküre ile yapayalnız oturduğunu görüyorum. Beni fark etmiyor bile. Küreyi iki eliyle döndürüp duruyor, sevecenlikle, bir memeyi ellermiş gibi. Kısacık öksürüyorum, birden korkuyla başını kaldırıyor.

“Şuraya bırak, git.”

“Tavuğu parçalamamı istemez misiniz, efendim.”

“Ben yaparım. İyi geceler.”

Ne demek istediğini çok iyi biliyorum. Bir süredir tavuğu parçalara ayırmamı istemiyor. Ben dışarı çıkar çıkmaz sahanın kapağını kaldıracak, içindekini kaptığı gibi dişlemeye koyulacak. Suratı tümüyle bir ağız olsun, pilici olduğu gibi yutsun istiyor.

Sabahleyin geldiğimde bir lades kemiği bulabilsem ne mutlu.

Sıcaklık diye bir şey yok, yalnızca soğğun çeşitli aşamaları var. Dizlerimi bir ateşe yaklaştırma duygusunu unuttum gitti. Herhangi bir kampın en sıcak yeri olan mutfakta bile, ısı yayılmayacak kadar hafif olduğundan bakır tencereler buğulanıyor. Haftada bir çoraplarımı çıkarıp ayak tırnaklarımı kesiyorum diye adımı çıkırdıldırma çıkardılar. Hepimiz bembeyazız, ancak burunlarımız kırmızı, parmaklarımız ise mavimtırak.

Bayrağın üç rengi.

Tavukları taze kalsın diye yapıyor bunu.

Kışı bir kiler gibi kullanıyor.

Ama bütün bunlar çok eskidendi. Rusya'daydık.

Günümüzde onun yaptığı şeylerden sanki anlamları varmış gibi söz ediyor insanlar. Sanki en feci hataları bile şanssızlık ya da aşırı gurur eseriymiş gibi.

Karmakarışık bir pislikti oysa.

Yıkım, kıyım, zulüm, katliam, ırza geçme, açlık... Bunlar acıyı susturmak için kullanılan kilitleyici anahtar sözcükler. Savaşı okuduğunuzda gözlerinizi kör etmeyecek sözcükler.

Size öyküler anlatıyorum. Güvenin bana.

Davulcu olmak istemiştim.

Asker devşiren subay elime bir ceviz tutuşturdu, işaret parmağımla başparmağım arasında sıkıştırıp kırmamı söyledi. Yapamadım bunu; güldü, davulcuların güçlü parmakları olması gerektiğini açıkladı. İçinde ceviz duran avucumu açıp kendisine uzattım, benden istediğini kendi yapsın diye. Kızarıp gibi oldu, Teğmene beni mutfak çadırına götürmesini emretti. Aşçıbaşı sıskaka bedenimi şöyle bir gözden geçirdikten sonra, benim satırcı olarak bir işe yaramayacağımı hemen anladı. Günlük yahnilerin içine atılacak menşei belirsiz kemikli etleri doğramak bana göre değildi anlaşılır. Şanslı olduğumu, doğrudan Bonaparte için çalışacağımı söyledi. Bir an -kısacık, mutlu bir an- pasta şefine çırak

olacağımı, şeker ve kremadan zarif kuleler inşa etmeyi öğreneceğimi düşledim. İki yanında suratsız iki neferin nöbet tuttuğu küçük bir çadıra doğru ilerledik.

“Bonaparte’ın özel deposu,” dedi aşçıbaşı.

Çadır aşağı yukarı otuz beş santimetre kare büyüklüğünde kaba saba kafeslerle tepeleme doluydu, aralarında bir insanın zor geçebileceği dar koridorlar vardı. Her kafesin içinde gagaları ve pençeleri kesilmiş iki ya da üç tavuk, birbirinin aynı, anlamsız gözlerle bakıyordu tahta çubukların arasından. Korkak biri değilim, gerektiğinde hayvanları sakatlamak bizim çiftliklerde de yapılan bir şeydir, ama böylesi bir sessizlik karşısında donakaldım. Tek bir hışırtı bile yoktu. Sanki ölüydüler, ölü olmaları gerekiyordu, ama o gözler... Aşçıbaşı çıkmak üzere arkasını döndü, “Senin görevin bunları çıkarıp kafalarını koparmak,” dedi.

Rihtimlerin oraya sıvıştım; nisanın ilk günlerinde olduğumuzdan taşlar ılıktı, ben de günlerdir yollardaydım, uyuyakalmışım. Rüyamda kırmızı üniformalar, davullar gördüm. Beni uyandıran bir çizmeydi, sert, parıl parıl cilalı, bildik at kokusu taşıyan bir çizme. Kafamı kaldırdım, ceviz benim avucumda nasıl duruyorduysa, çizme de karnımın üstünde öyle duruyordu. Subay bana bakmadı bile, ama dedi ki: “Artık asker oldun, açık havada uymaya daha çok fırsatın olacak. Kalk ayağa.”

Ben aceleyle kalkarken ayağını çekti, sert bir tekme savurdu, yine ileride bir yerlere bakarak, “Kıçın sıkıymış, bu da bir şeydir,” dedi.

Çok geçmeden onun şöhretini öğrendim, ama bana hiç asılmadı. Galiba tavuk kokusu engelledi bana yaklaşmasını.

İlk günden itibaren sıra hasreti çektim. Annemi özlüyordum. Tepeyi, vadinin üstüne düşen güneşi özlüyordum. Hiç sevmediğim gündelik şeyleri özlüyordum. Bizim oralarda bahar geldi mi karahindiba çiçekleri açar çayırlarda, aylar süren yağmurların ardından dere durulmuş, ağır ağır akmaya koyulmuştur. Orduya

asker devşirmek için geldiklerinde köy delikanlılarının cesareti kabardı; şu dünyada ahırın kırmızı damından ve de kendi doğurttuğumuz ineklerden başka bir şeyler de görmenin vakti geldi, dedik aramızda gülüşerek. Hepimiz hemen gönüllü yazıldık, okuma yazması olmayanlar imza yerine parmak bastılar.

Bizim köyde her yıl kış sonunda kocaman bir ateş yakılır. Haftalardır odun yığınının özenle hazırlamıştık, bir katedral yüksekliğindeydi, tepesine ise çan kulesi yerine işi bitmiş kırık tuzaklar, kapanlar, kurtlanmış ot minderler koymuştuk. Ateş çevresinde bol bol şarap içilir, dans edilir, karanlıkta kucaklayacak bir sevgili bulunurdu hep. Askere gidiyoruz diye odunları ateşe bizim vermemiz uygun görüldü. Beşimiz, ellerimizdeki meşaleleri yığının tam göbeğine sapladık. Odunların çıtırdamaya başlamasından sonra, ilk alev yolunu bulup parladığında dilimin damağımın kuruduğunu hissettim. O anda, koruyucu meleğe sahip kutsal bir insan olmak istedim, böylece ateşin içine atlayıp günahlarımın yanmasını seyredebilirdim. Günah çıkarmaya da gidiyorum ama orada böylesi bir coşku yok. İnsan ya yüreğinin derinliğinden yapmalı bir şeyi ya da hiç yapmamalı.

Çok çalıştığımıza, şenlik günlerimiz olmasına bakmayın, bizler ılık insanlarız. Bize dokunan pek bir şey yoktur, ama bunun özlemini çekeriz. Geceleri uykusuz kalır, karanlığın yarılıp bize yepyeni bir şey göstermesini bekleriz. Çocuklarımız derin içtenlikleri ile bizi korkuturlar, ama tıpkı bizim gibi yetişmeleri için elimizden geleni yaparız. Aynı bizim gibi ılık. Ama böyle bir gecede ellerimiz, yüzlerimiz iyice ısındığında, yarın karşımıza melekler dizileceğine, bildik ormanların yarılıp birden ortaya yeni bir yolun çıkacağına inanabiliriz.

Ateşi son yaktığımızda komşulardan biri evinin ahşap duvarlarını yıkmaya kalkmıştı. Evin pis bir gübre, kurumuş et ve bit yığınının başka bir şey olmadığını söylüyordu. Her şeyi olduğu gibi yakacağını söylüyordu. Karısı onu kollarından tutmuş çekiştiriyordu. İri yarı bir kadındı, yayık çalkalamaya, tarlalarda çalış-

maya alışkındı, ama onu durduramadı. Adam, eli derisi yüzül-
müş kuzu kafasına benzeyinceye dek yıllanmış ahşabı yumruk-
ladı durdu. Sonra bütün gece ateşin yanında yattı. Sabah erken
çıkan rüzgâr tüm gövdesini soğutmakta olan küllerle kaplamıştı.
Bir daha olanlardan hiç söz etmedi. Hiçbirimiz etmedik. Artık yıl-
lık ateş törenine katılmıyor.

Bazen neden hiçbirimiz onu durdurmaya çalışmadık diye dü-
şünüyorum. Onun istediğini yapmasını istiyorduk galiba, bizler
için yapmasını. Saatleri uzadıkça uzayan yaşamlarımızı yıkması-
nı, her şeye yeniden başlamamızı sağlamasını, tertemiz, yalın, el-
ler açık olarak. Öyle olamayacaktı elbette, Bonaparte Avrupa'nın
yarısını ateşe verdiğiğinde olamayacağı, olmadığı gibi.

Ama başka ne şansımız vardı ki?

Sabah oldu, elimizde ekmek peynir çıkınlarımızla yola koyul-
duk. Kadınlar gözyaşı döktüler, erkekler sırtlarımıza birer şaplak
vurup askerliğin delikanlılar için iyi bir yaşam olduğunu söylediler.
Beni her zaman, her yerde izleyen küçük bir kız elime yapıştı,
kaşlarını endişeyle çatmıştı.

“İnsanları öldürecek misin, Henri?”

Önünde çömeldim. “İnsanları değil, Louise,” dedim. “Yalnızca
düşmanları.”

“Düşman nedir?”

“Senden yana olmayan biri.”

Boulogne'da İngiltere seferine hazırlanan orduya katılmak
üzere yola çıktık. Hiçbir işe yaramayan, üç beş kerhaneli uyuşuk
bir liman olan Boulogne birden İmparatorluğun atlama tahtası
haline gelmişti. Küstah İngiltere yalnızca yirmi deniz mili ötedey-
di, açık havada kıyıları seçilebiliyordu. İngilizlerin ne biçim insan-
lar olduklarını bilirdik; öz çocuklarını yerlermiş, Kutsal Bakire'yi
hiçe sayarlarmış. Hiç de yakışık almayan bir neşeyle intihar eder-
lermiş. Avrupa'daki en yüksek intihar oranı İngiltere'de. Bunu

papazın ağzından kulaklarımla duydum. Con Kikirik sığır etleri, köpüklü biraları var. Şu anda bile Kent kıyılarında bellerine kadar suya girmiş dünyanın en iyi ordusunu sulara gömeceğiz diye talim yapıyorlarmış.

Biz İngiltere'yi istila edeceğiz.

Gerekirse bütün Fransa silah altına alınacak. Bonaparte ülkesini bir sünger gibi eline alıp son damlasına kadar sıkacak.

Hepimiz ona âşığız.

Taburun en önünde başım dik, davul çalma hayallerim Boulogne'da yıkıldı ama, başım yine de yeterince dik, çünkü Bonaparte'la yüz yüze geleceğimi biliyorum. Düzenli aralıklarla Tuileries Sarayı'ndan kalkıp geliyor, sıradan bir insan nasıl yağmur fıçılarını kontrol ederse o da gözünü dikip uzun uzun denize bakıyor. Cüce Domino'nun dediğine göre onun yakınında bulunmak, kulakları uğuldatan müthiş bir rüzgâra kapılmak gibi bir şeymiş. Madame de Stäel öyle yazmış, kendisi o kadar ünlüymüş ki sözlerine inanılırmış. Ama kadın artık Fransa'da yaşamıyormuş. Bonaparte sürgüne göndermiş onu, tiyatroların sansür edilmesine, gazeteler üzerinde baskı uygulanmasına karşı çıktığı için. Bir keresinde onun bir kitabını gezgin bir satıcıdan satın almıştım (o da yolsuz kalmış bir asilden almış). Pek bir şey anladığımı söyleyemem ama, "entelektüel" sözcüğünü oradan öğrendim ve kendime yakıştırabileceğimi sanıyorum.

Domino benimle dalga geçiyor.

Geceleri rüyama hindiba çiçekleri giriyor.

Aşçıbaşı tepedeki kancadan bir tavuk çekip aldı, bakır tastan da bir avuç iç pilav.

Gülümsüyordu.

"Bu gece eğlence var çocuklar, hem de unutulmaz bir gece olacak size yemin ederim." İç pilavı hayvanın karnına özenle yerleştirdi.

"Hepiniz daha önce kadına gitmişsinizdir herhalde."